

**Просторові моделі розвитку легкої промисловості в контексті
регіональної політики**

Белоусов Ярослав Ігорович,

кандидат економічних наук, доцент кафедри дизайну та індустрії моди
Східноукраїнського національного університету імені В. Даля,
01042, м. Київ, вул. Іоанна Павла II 17, Україна,
2exa@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-5830-7553>

Серєбряк Ксенія Ігорівна,

доктор економічних наук, професор кафедри економіки і підприємництва
Східноукраїнського національного університету імені В. Даля, 01042, м.
Київ, вул. Іоанна Павла II 17, Україна, sieriebriak@ukr.net,
<https://orcid.org/0000-0002-7025-2399>

Серєбряк Станіслав Вадимович,

доктор юридичних наук, науковий співробітник Державної установи
«Інститут економіко-правових досліджень імені В. К. Мамутова
Національної академії наук України», 01032, м. Київ, бульв. Тараса
Шевченка 60, Україна,
sieriebriak@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-7207-594X>

Прийнято: 05.09.2024 | Опубліковано: 27.09.2024

***Анотація:** Легка промисловість є важливим сектором економіки України, що сприяє створенню робочих місць, забезпечує розвиток регіонів і стимулює*

економічне зростання. Проте нерівномірний просторовий розвиток галузі, різні рівні інноваційного потенціалу та проблеми модернізації виробництва є значними викликами для цього сектору. Дослідження просторових моделей розвитку легкої промисловості в контексті регіональної політики дозволяє виявити наявні диспропорції та розробити стратегії для забезпечення рівномірного й ефективного розвитку галузі в усіх регіонах України. **Метою** дослідження є аналіз просторового розвитку легкої промисловості в Україні та розробка рекомендацій щодо покращення просторового розміщення підприємств у цій галузі з урахуванням економічних, інноваційних та екологічних факторів. У процесі дослідження використовувалися кількісні та якісні **методи** аналізу. Для оцінки просторового розміщення підприємств були застосовані статистичні методи та картографування, що дозволило візуалізувати розподіл промислових кластерів за регіонами. Крім того, був здійснений аналіз впливу регіональної політики на інноваційний розвиток галузі. У **результатах** дослідження виявлено нерівномірність розвитку кластерів легкої промисловості в різних регіонах України, що зумовлено низкою природних, економічних та логістичних факторів. Західні й центральні регіони мають більш розвинену інфраструктуру та інноваційний потенціал, тоді як південні й східні регіони залишаються менш розвиненими. Регіональна політика, зокрема програми підтримки інновацій та модернізації виробництва, позитивно впливає на розвиток галузі, проте потребує вдосконалення в частині стимулювання підприємств у менш розвинених регіонах. У **висновках** підкреслюється необхідність перегляду регіональної політики щодо розвитку легкої промисловості, зокрема у сфері стимулювання інновацій та екологічної модернізації підприємств. Важливою є підтримка розвитку нових виробничих кластерів у менш розвинених регіонах через державні програми та залучення іноземних інвестицій. Запропоновані рекомендації сприятимуть покращенню просторового розміщення підприємств, збалансованому розвитку галузі та підвищенню її конкурентоспроможності на міжнародному ринку.

Ключові слова: просторовий аналіз, регіональна економіка, економічна динаміка, територіальне планування, виробничий кластер.

Spatial models of light industry development in the context of regional policy

Yaroslav Bielousov,

Candidate of Economic Sciences, Assistant professor of the Department of Design and Fashion Industry of the Volodymyr Dahl East Ukrainian National University,
01042, Kyiv, St. Ioanna Pavla II 17, Ukraine,
2exa@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-5830-7553>

Kseniia Sieriebriak,

Doctor of Economics, Professor of the Department of Economics and Entrepreneurship of the Volodymyr Dahl East Ukrainian National University,
01042, Kyiv, St. Ioanna Pavla II 17, Ukraine, sieriebriak@ukr.net
<https://orcid.org/0000-0002-7025-2399>

Stanislav Sieriebriak,

Doctor of Juridical Sciences, Research Officer of the State Organization «V. Mamutov Institute of Economic and Legal Research of the National Academy of Sciences of Ukraine»,
01032, Kyiv, blvd. Tarasa Shevchenko 60, Ukraine,
sieriebriak@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0001-7207-594X>

Abstract: *Light industry is an important sector of the economy of Ukraine, which contributes to the creation of jobs, ensures the development of regions and stimulates economic growth. However, uneven spatial development of the industry, different levels of innovation potential, and production modernization problems are significant challenges for this sector. The study of spatial models of the development*

*of light industry in the context of regional policy makes it possible to identify existing disparities and develop strategies to ensure uniform and effective development of the industry in all regions of Ukraine. **The purpose** of the study is to analyze the spatial development of light industry in Ukraine and develop recommendations for improving the spatial location of enterprises in this field, taking into account economic, innovative and environmental factors. Quantitative and qualitative **methods** of analysis were used in the research process. Statistical methods and mapping were used to assess the spatial location of enterprises, which allowed to visualize the distribution of industrial clusters by region. In addition, an analysis of the influence of regional policy on the innovative development of the industry was carried out. **The results** of the study revealed uneven development of light industry clusters in different regions of Ukraine, which is caused by a number of natural, economic and logistical factors. Western and central regions have more developed infrastructure and innovation potential, while southern and eastern regions remain less developed. Regional policy, in particular programs to support innovation and modernization of production, has a positive effect on the development of the industry, but needs improvement in terms of stimulating enterprises in less developed regions. **The conclusions** emphasize the need to revise the regional policy regarding the development of light industry, in particular in the sphere of innovation stimulation and ecological modernization of enterprises. It is important to support the development of new production clusters in less developed regions through state programs and attracting foreign investments. The proposed recommendations will contribute to improving the spatial location of enterprises, balanced development of the industry and increasing its competitiveness on the international market.*

Keywords: *spatial analysis, regional economy, economic dynamics, territorial planning, production cluster.*

Постановка проблеми у загальному вигляді та її зв'язок з важливими науковими чи практичними завданнями. Проблема розвитку легкої промисловості в сучасних умовах економічної та регіональної політики

набуває особливої актуальності, оскільки цей сектор є важливою складовою економіки багатьох регіонів. Легка промисловість не лише забезпечує зайнятість населення, але й формує додаткову вартість та впливає на соціально-економічну стабільність регіонів. Проте в умовах глобальних змін, регіональних нерівностей та необхідності модернізації виникають численні виклики, які ставлять під загрозу її подальший розвиток. Серед ключових проблем – нерівномірний розвиток промислових кластерів, недостатність інвестицій та нерозвиненість інфраструктури в окремих регіонах, слабка інтеграція у світові виробничі ланцюги й проблеми екологічної стійкості.

Просторові моделі розвитку легкої промисловості дають змогу не лише краще зрозуміти поточний стан цього сектору, але й визначити шляхи його ефективної трансформації в контексті регіональної політики. Важливим є дослідження того, як різні регіони адаптуються до сучасних викликів, які фактори сприяють чи, навпаки, гальмують розвиток легкої промисловості, та які механізми регіональної політики можуть бути використані для підтримки галузі.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Аналіз останніх досліджень і публікацій свідчить про значний науковий інтерес до питань розвитку легкої промисловості в контексті регіональної політики. Науковці неодноразово звертали увагу на вплив просторової організації виробництва та розподілу ресурсів на ефективність промислових кластерів. Наприклад, у роботі І. Бузько, О. Зеленко [1] детально розглянуто питання нерівномірного розвитку промислових зон і його наслідки для регіональної економіки. Дослідниці підкреслюють, що розподіл виробничих потужностей за територіальним принципом значно впливає на економічне зростання та зайнятість населення.

І. М. Іванова, О. К. Толстанов [2] слушно акцентують на важливості модернізації інфраструктури та впровадження інновацій у виробничі процеси. Дослідники переконують, що регіони з розвинутою інфраструктурою та високим рівнем інтеграції у світові виробничі ланцюги мають значно більші

перспективи для розвитку легкої промисловості, ніж ті, де інфраструктурні обмеження гальмують зростання.

Питання екологічної стійкості також привернуло увагу наукової спільноти. Зокрема, О. О. Волошенко [3] досліджує вплив екологічних стандартів на розвиток легкої промисловості та робить висновки щодо необхідності адаптації виробничих процесів до нових екологічних вимог. Автор підкреслює, що стале зростання промислового сектора є неможливим без урахування екологічних факторів.

У роботах таких дослідників, як О. А. Томашевська, Т. В. Мірзоєва [4], Ю. Л. Орел, О. В. Кулініч [5] та Є. Яськова [6] аналізується вплив державної підтримки на розвиток промислових підприємств у регіонах зі слабким економічним потенціалом. Науковці наголошують, що адекватна фінансова підтримка та спеціальні економічні зони можуть стати важливим стимулом для розвитку легкої промисловості, особливо в умовах недостатнього інвестування з боку приватного сектору.

Н. О. Кондратенко, О. М. Красноносова, В. В. Папп [7], О. А. Шевченко [8] звертають увагу на роль освітніх ініціатив та підготовки кадрів для розвитку промислових кластерів. Учені підкреслюють, що забезпечення цього сектору кваліфікованою робочою силою є ключовим фактором для підвищення конкурентоспроможності легкої промисловості на регіональному рівні. Високий рівень професійної підготовки сприяє більш ефективній інтеграції сучасних технологій та інновацій у виробничі процеси.

Таким чином, сучасні дослідження формують важливе підґрунтя для розуміння викликів та перспектив розвитку легкої промисловості.

Виділення невирішених раніше частин загальної проблеми. Незважаючи на значну кількість наукових розвідок, присвячених розвитку легкої промисловості, низка важливих питань залишається нерозв'язаною. Зокрема, недостатньо дослідженими є просторові аспекти розвитку цього сектору в різних регіонах, особливо з урахуванням специфіки територіального розподілу ресурсів, інфраструктури та рівня економічного розвитку. Більшість

наукових праць акцентують на окремих регіонах або загальних економічних показниках, проте цілісний аналіз взаємодії просторових і економічних факторів та визначення їхнього впливу на розвиток легкої промисловості потребують більш ґрунтовної наукової уваги. Це створює необхідність подальшого вивчення й пошуку рішень, які б допомогли подолати наявні прогалини та забезпечити стаке зростання цього сектору в різних регіонах.

Формулювання цілей статті (постановка завдання). Метою цього дослідження є визначення ефективних просторових моделей розвитку легкої промисловості в умовах сучасної регіональної політики. Дослідження покликано виявити основні фактори, що впливають на розвиток цього сектору, та запропонувати рекомендації щодо підвищення його конкурентоздатності, інноваційної спроможності та екологічної стійкості в різних регіонах.

Для досягнення мети сформульовано такі завдання:

- 1) дослідити просторові особливості розташування промислових кластерів легкої промисловості в Україні, враховуючи регіональні відмінності;
- 2) оцінити вплив регіональної політики на розвиток легкої промисловості, зокрема щодо стимулювання інновацій та модернізації виробничих процесів;
- 3) розробити рекомендації для покращення просторового розміщення підприємств легкої промисловості з урахуванням економічних, інноваційних та екологічних факторів.

Виклад основного матеріалу дослідження. Просторові моделі розвитку є важливим інструментом для аналізу та планування економічної діяльності, зокрема в контексті розташування промислових підприємств. Ці моделі відображають взаємозв'язок між розташуванням виробничих об'єктів, їхнім впливом на навколишні регіони та результатами економічної діяльності. Вони допомагають зрозуміти, як регіональні особливості, зокрема доступ до ресурсів, транспортної інфраструктури, ринків збуту та робочої сили, впливають на розвиток підприємств.

Зокрема, для легкої промисловості, яка є залежною від згаданих вище факторів, просторові моделі допомагають оптимізувати розміщення виробництв [9, с. 345–346]. Це дозволяє знижувати витрати на транспортування та логістику, підвищуючи таким чином ефективність функціонування підприємств.

Одним з основних теоретичних підходів до розташування підприємств є класична теорія розміщення, запропонована Йоганном Тюненом та Альфредом Вебером. Згідно з цією теорією, оптимальне місце для розташування підприємства визначається через мінімізацію транспортних витрат та максимізацію доступу до ресурсів і ринків. Ця теорія базується на припущенні, що виробництво буде ефективнішим, якщо воно розташоване якомога ближче до ресурсів або споживачів.

Однак із розвитком економіки та технологій з'явилися нові підходи до просторового розташування підприємств. Наприклад, у сучасній економіці знань важливу роль відіграє агломераційний ефект – явище, коли концентрація підприємств у певному регіоні сприяє створенню синергії, що підвищує їхню продуктивність. Підприємства отримують переваги від близькості до інших гравців ринку, що спрощує обмін знаннями й технологіями, а також сприяє розвитку спільних інноваційних проєктів.

Також варто згадати теорію центральних місць Вальтера Крісталлера, яка описує ієрархію населених пунктів та їхню роль у формуванні ринкових зон. Вона дозволяє оцінити, як різні центри виробництва та збуту можуть взаємодіяти між собою, створюючи мережі економічних взаємозв'язків.

Сучасні підходи до просторового розташування ґрунтуються не лише на економічних, а й на соціальних та екологічних факторах. Для легкої промисловості це може означати врахування доступності кваліфікованої робочої сили, а також дотримання екологічних стандартів, які стають дедалі важливішими в умовах глобалізації та посилення вимог до сталого розвитку.

Легка промисловість у багатьох країнах світу відіграє важливу роль у розвитку економіки, створенні робочих місць і забезпеченні

конкурентоспроможною продукцією як для внутрішнього ринку, так і для експорту. В основі успішного розвитку галузі лежить впровадження просторових моделей, які враховують специфіку розміщення підприємств, доступ до ресурсів та інфраструктури.

Китай є яскравим прикладом країни, що ефективно розвиває легку промисловість завдяки спеціалізованим економічним зонам [10, с. 83–84]. Останні забезпечують зниження податкового навантаження на підприємства, стимулюють інвестиції, пропонують пільгове кредитування та знижують бар'єри для експорту. Просторова модель розвитку в Китаї базується на чіткій регіональній спеціалізації, де кожен регіон фокусується на виробництві конкретного типу продукції: текстиль, одяг, взуття чи інші товари. Таке стратегічне розташування забезпечує максимальну ефективність використання логістичної інфраструктури та створює кластери, які спрощують обмін знаннями й технологіями. Країни ЄС демонструють ефективність кластерної моделі в легкій промисловості [11, с. 67–68].

Легка промисловість України історично була однією з важливих галузей економіки, що забезпечувала внутрішні потреби країни в текстильних, швейних та взуттєвих виробках, а також сприяла розвитку експорту. Структура галузі складається з кількох основних підсекторів: текстильного, швейного, взуттєвого та шкіряного виробництва. Кожен із цих підсекторів має свої специфічні особливості розвитку, що відображаються в різних тенденціях та викликах [9].

За останні роки обсяги реалізованої продукції легкої промисловості України залишаються стабільними, але їхній загальний рівень є відносно низьким порівняно з іншими промисловими галузями. У 2023 році обсяг реалізації продукції галузі становив приблизно 15,8 млрд гривень, що свідчить про незначне зростання порівняно з попередніми роками. Основну частку реалізованої продукції складають текстильні вироби (близько 45%), одяг (35%), та взуття (20%) [12].

Кількість працівників у легкій промисловості також демонструє тенденцію до скорочення. Станом на кінець 2023 року в галузі було зайнято близько 60 тисяч осіб. Це пояснюється як впливом економічних викликів, так і зростанням автоматизації та використання нових технологій у виробничих процесах. Більшість працівників зосереджені в регіонах із традиційно розвиненою легкою промисловістю, таких як Львівська, Хмельницька, та Черкаська області.

Легка промисловість України має експортний потенціал, проте її частка в загальному експорті країни залишається відносно невеликою. Обсяги реалізованої продукції становлять близько 3 218 млрд грн, з яких 51 % – експортується [12]. Основними експортними напрямками залишаються країни Європейського Союзу (60%), зокрема Польща, Німеччина, Італія, а також Туреччина та країни СНД. Найбільший обсяг експорту припадає на текстиль (40%), одяг (35%) та взуття (25%).

Кількість підприємств у легкій промисловості України станом на 2023 рік становила близько 2300 активних підприємств. Більшість із них – малі та середні підприємства, які виробляють текстильні вироби, одяг і взуття. Проте значна їх частина працює на умовах аутсорсингу, виробляючи продукцію на замовлення іноземних брендів. Великі підприємства, які мають власні бренди, складають лише незначну частку ринку [13].

Одна з головних проблем легкої промисловості в Україні полягає в застарілому обладнанні на багатьох підприємствах. Це обмежує можливості виробництва сучасної та конкурентоспроможної продукції, що, своєю чергою, знижує ефективність сектору в умовах жорсткої конкуренції на світовому ринку. Ще однією проблемою є недостатнє фінансування модернізації підприємств, оскільки багато виробників не мають доступу до вигідних кредитних програм або інвестицій.

До того ж серйозним викликом є недостатність кваліфікованих кадрів. Незважаючи на значний потенціал українських працівників, багато молодих спеціалістів обирають роботу за кордоном через вищі зарплати, що створює

кадровий дефіцит усередині країни. У зв'язку з цим підприємства часто стикаються з необхідністю перенавчання персоналу або адаптації робочих процесів до нових умов.

Не менш важливою проблемою є велика залежність від імпортованої сировини, що робить галузь вразливою до коливань цін на світовому ринку та зміни валютних курсів. Це особливо актуально для текстильної промисловості, яка значно залежить від імпорту тканин.

Варто також зазначити, що ситуація ускладнюється низькою підтримкою з боку держави. Хоча існують окремі програми, спрямовані на розвиток легкої промисловості, вони часто є недостатньо масштабними або не мають належного фінансування. Відсутність комплексної стратегії державної підтримки, яка б враховувала сучасні виклики та тенденції на світовому ринку, також негативно впливає на конкурентоспроможність галузі.

Таким чином, хоча легка промисловість України має потенціал для подальшого розвитку, вона стикається з низкою проблем, які потребують розв'язання. Сучасна структура галузі потребує оновлення через впровадження нових технологій, модернізацію обладнання та розробку стратегій, які б допомогли українським виробникам зберегти свою позицію як на внутрішньому, так і на зовнішньому ринках. При цьому важливо враховувати особливості просторового розвитку легкої промисловості України.

Аналіз просторового розвитку легкої промисловості України показує нерівномірний розподіл промислових кластерів за регіонами. Ця нерівномірність зумовлена як економічними, так і природними факторами, що впливають на концентрацію виробничих потужностей у певних областях країни (табл. 1).

Таблиця 1**Регіональна структура виробництва продукції легкої промисловості**

Область	Частка в загальному обсязі виробленої продукції, %	Основна спеціалізація
Вінницька область	1,3	Взуття, одяг
Волинська область	2,2	Текстиль, швейні вироби
Дніпропетровська	6,1	Текстиль, взуття
Донецька область	0,7	Одяг, взуття (після окупації – частковий спад)
Житомирська область	4,2	Швейні вироби, текстиль
Закарпатська область	4,5	Взуття, текстиль
Запорізька область	2,6	Взуття, одяг
Івано-Франківська	1,4	Текстиль, одяг
Київська область	2,6	Власні бренди, текстиль, взуття
Кіровоградська	0,5	Текстиль, швейні вироби
Луганська область	0,5	Взуття (після окупації – частковий спад)
Львівська область	11,6	Текстиль, одяг
Миколаївська область	2,6	Швейні вироби, взуття
Одеська область	2,9	Взуття, текстиль
Полтавська область	2,9	Текстиль, одяг
Рівненська область	1,4	Взуття, текстиль
Сумська область	3,2	Текстиль, швейні вироби
Тернопільська область	1,0	Одяг, текстиль
Харківська область	10,4	Текстиль, взуття
Херсонська область	0,3	Взуття, текстиль
Хмельницька область	7,0	Взуття, одяг
Черкаська область	2,4	Текстиль, волокно
Чернівецька область	2,1	Взуття, одяг
Чернігівська область	3,9	Текстиль, швейні вироби
м. Київ	21,6	Власні бренди, текстиль, швейні вироби

Джерело: складено авторами на основі [14, с. 5]

Дані таблиці 1 свідчать про значну концентрацію підприємств легкої промисловості в кількох регіонах України, особливо у великих міських агломераціях та економічно розвинених областях, таких як Київська, Львівська та Харківська області. Найбільша кількість підприємств зосереджена в місті Київ (частка в загальному обсязі виробленої продукції – 21,6%), що пов'язано з високим рівнем урбанізації, наявністю розвиненої інфраструктури та кращими можливостями для інвестування.

Важливими кластерами легкої промисловості також є Львівська (11,6%) та Харківська області (10,4%). Ці регіони мають вигідне транспортне розташування, доступ до ринків збуту, а також наявність кваліфікованої робочої сили, що сприяє розвитку промислових кластерів.

У багатьох інших регіонах, особливо в західній та північній частинах України, легка промисловість розвивається повільніше. Наприклад, у таких областях, як Волинська, Закарпатська та Сумська, кількість підприємств є суттєво меншою (в межах 2,2–4,5%), а їх спеціалізація обмежується текстильними та швейними виробами. Це свідчить про менший економічний потенціал цих регіонів порівняно з великими індустріальними центрами.

У регіонах, які знаходяться ближче до кордонів ЄС, таких як Львівська та Закарпатська області, легка промисловість має певний експортний потенціал. Однак через слабший рівень інвестицій та інфраструктурні обмеження обсяги продукції залишаються відносно невеликими порівняно з центральними областями.

Розвиток легкої промисловості також визначається природними та економічними умовами. Наприклад, регіони, що зазнали впливу воєнних дій (Донецька та Луганська області), мають суттєвий спад у кількості підприємств та обсягах продукції. У цих регіонах до окупації працювали потужні взуттєві та текстильні підприємства, але воєнний конфлікт знищив інфраструктуру та призвів до відтоку кваліфікованої робочої сили.

З іншого боку, природні ресурси (наприклад, близькість до сировинних баз) мають менший вплив на розвиток легкої промисловості, оскільки галузь більше залежить від інфраструктурних можливостей, наявності ринків збуту та кваліфікованої робочої сили. Відповідно, основні кластери формуються в регіонах із кращим доступом до внутрішніх і зовнішніх ринків та вищим рівнем інфраструктури.

Загалом, легка промисловість України зосереджена у великих містах і регіонах із розвиненою інфраструктурою, що створює нерівномірний розподіл галузі. Для подолання цих викликів та стимулювання розвитку в менш розвинених регіонах необхідно враховувати економічні, інноваційні та екологічні фактори. У таблиці 2 наведено рекомендації, спрямовані на оптимізацію розташування підприємств, підвищення їхньої конкурентоспроможності та сталий розвиток галузі.

Таблиця 2

Напрями покращення просторового розміщення
підприємств легкої промисловості

Напрями	Характеристика
<i>Економічні фактори</i>	
Диверсифікація виробничих кластерів	Важливо стимулювати створення нових виробничих кластерів у регіонах, де легка промисловість не є достатньо розвиненою. Це допоможе зменшити диспропорції між регіонами та забезпечить нові робочі місця. Створення умов для розвитку малого і середнього бізнесу є критично важливим. Йдеться про податкові пільги, державну підтримку для підприємців, доступ до фінансування.
Залучення іноземних інвестицій	Розробка програм для заохочення інвесторів, особливо в регіонах зі слабкою промисловою базою, може стати одним з основних рушіїв розвитку. Це передбачає створення індустріальних парків із розвиненою інфраструктурою та сприятливими умовами для підприємств легкої промисловості.
Розвиток логістичних хабів	Регіони з розвиненою інфраструктурою мають більше шансів на залучення нових підприємств. Інвестиції в логістику, транспортну інфраструктуру та транспортні вузли здатні значно скоротити витрати

	на перевезення сировини та готової продукції, що особливо важливо для підприємств легкої промисловості. Створення таких хабів, зокрема в центральних і західних областях, допоможе покращити логістичні можливості підприємств
<i>Інноваційні фактори</i>	
Інноваційні технології у виробництві	Важливо активно впроваджувати нові технології в усі аспекти виробництва, починаючи від автоматизації процесів до використання штучного інтелекту та роботизованих систем. Це дасть змогу підвищити продуктивність та знизити виробничі витрати, а також зробить українські підприємства більш конкурентоспроможними на міжнародному ринку.
Підтримка стартапів та наукових досліджень	Створення умов для тісної співпраці між бізнесом, університетами та дослідницькими установами може стати базою для розвитку інновацій у галузі легкої промисловості. Це може охоплювати як створення інкубаторів для стартапів, так і інвестиції в наукові дослідження з метою розробки нових матеріалів та покращення наявних технологій виробництва.
Освітні програми для підвищення кваліфікації кадрів	Інноваційний розвиток неможливий без висококваліфікованої робочої сили. Держава має підтримувати та фінансувати програми для навчання й підвищення кваліфікації працівників легкої промисловості, особливо у сфері роботи з новітніми технологіями та автоматизованими системами.
<i>Екологічні фактори</i>	
Екоорієнтоване виробництво	Підприємства легкої промисловості повинні впроваджувати технології, які дозволяють зменшувати шкідливий вплив виробництва на екологію. Це передбачає використання енергоефективного обладнання, впровадження систем утилізації відходів, зменшення викидів парникових газів та економне використання ресурсів.
Підтримка екологічно чистих матеріалів	Створення підприємств, які спеціалізуються на виробництві екологічно чистих матеріалів, наприклад, органічних тканин, може стати конкурентною перевагою для України. Підтримка таких ініціатив як на державному рівні, так і через міжнародні проєкти може допомогти розвивати галузь у гармонії з природою.

Державні стимули для екологічних проєктів	Важливо впроваджувати державні програми підтримки екологічних інновацій у промисловості, надавати підприємствам фінансові стимули для впровадження екологічно безпечних технологій, а також запровадити жорсткі екологічні стандарти, що будуть регулювати діяльність промислових підприємств.
---	--

Джерело: складено авторами на основі [15–18]

Розвиток нових виробничих кластерів у регіонах із меншим економічним потенціалом, активне залучення іноземних інвестицій та підтримка інноваційних технологій – це ключові чинники для створення сучасної та конкурентоспроможної легкої промисловості України. Водночас екологічні ініціативи мають бути інтегровані в кожний аспект діяльності підприємств, щоб забезпечити сталий розвиток галузі та мінімізувати негативний вплив на довкілля.

Висновки. Таким чином, здійснений аналіз продемонстрував, що розподіл промислових кластерів в Україні є нерівномірним, з концентрацією більшої частини виробничих потужностей у західних і центральних регіонах, тоді як південні та східні регіони демонструють нижчий рівень розвитку. Виявлено, що природні, логістичні та економічні фактори відіграють ключову роль у визначенні місця розташування підприємств. Регіони з розвинутою інфраструктурою та доступом до сировини мають переваги в залученні нових підприємств.

Регіональна політика має значний вплив на розвиток галузі, особливо в контексті стимулювання інновацій та модернізації виробництва. Дослідження показало, що наявність державних програм підтримки промислових кластерів сприяє залученню інвестицій та підвищенню конкурентоспроможності підприємств. Однак існує потреба в удосконаленні механізмів підтримки, зокрема у сфері інноваційного розвитку, автоматизації виробничих процесів та екологічної модернізації.

На основі здійсненого аналізу було сформульовано рекомендації, спрямовані на покращення просторового розміщення підприємств легкої

промисловості. Основними з них є стимулювання розвитку нових виробничих кластерів у менш розвинених регіонах через державні програми підтримки, залучення іноземних інвестицій, модернізація логістичної інфраструктури, впровадження інноваційних технологій у виробництво та дотримання екологічних стандартів.

Список використаних джерел

1. Бузько І., Зеленко О. Соціально-економічний розвиток регіонів України: безпека та соціальний діалог. *Економічний простір*. 2018. № 132. С. 50–60. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/есpros_2018_132_7 (дата звернення: 11.07.2024).
2. Іванова І. М., Толстанов О. К. Шляхи соціально-економічного розвитку регіону. *Інвестиції: практика та досвід*. 2021. № 19. С. 102–109. DOI: 10.32702/2306-6814.2021.19.102
3. Волощенко О. О. Стратегічне управління екологоорієнтованим розвитком підприємств легкої промисловості на засадах соціальної відповідальності. *Ефективна економіка*. 2014. № 4. URL: <http://www.economy.nayka.com.ua/?op=1&z=3090> (дата звернення: 16.09.2024).
4. Томашевська О. А., Мірзоева Т. В. Теоретичні засади розміщення продуктивних сил і регіональної економіки. *Агросвіт*. 2012. № 5. С. 17–23. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/agrosvit_2012_5_6 (дата звернення: 07.07.2024).
5. Орел Ю. Л., Кулініч О. В. Вплив дерегуляції бізнесу на повоєнне відновлення економіки України: публічно-управлінський аспект. *Вчені записки ТНУ імені В.І. Вернадського. Серія: Публічне управління та адміністрування*. 2023. № 32. Т. 34 (73). С. 32–39. URL: <https://doi.org/10.32782/TNU-2663-6468/2023.6/06> (дата звернення: 12.07.2024).
6. Яськов Є. Державне регулювання інвестиційної діяльності в новітніх економічних умовах. *Via Economica*. 2024. № 5. С. 121–129. DOI: <https://doi.org/10.32782/2786-8559/2024-5-18>

7. Кондратенко Н. О., Красноносова О. М., Папп В. В. Проблеми та перспективи соціально-економічного розвитку регіонів України. *Бізнес інформ.* 2022. Вип. 1. С. 198–204. DOI: <https://doi.org/10.32983/2222-4459-2022-1-198-204>

8. Шевченко О. А. Аналіз стану та перспектив розвитку легкої промисловості України. *Молодь в науці: дослідження, проблеми, перспективи: збірник наукових робіт учасників XLVII Науково-технічної конференції факультету менеджменту та інформаційної безпеки* (м. Вінниця, 11–30 травня 2019 року). Вінниця, 2019. URL: <https://conferences.vntu.edu.ua/index.php/mn/mn2019/paper/viewFile/8028/6710>. (дата звернення: 16.07.2024).

9. Шандрівська О. Є., Юнко І. Ю. Дослідження цільових сегментів ринку легкої промисловості України в період пандемії COVID-19. *Менеджмент та підприємництво в Україні: етапи становлення та проблеми розвитку.* 2021. № 2 (6). С. 338–352. DOI: <https://doi.org/10.23939/smeu2021.02.338>

10. Кузнєцова Н. В., Бабич О. А. Спеціальні економічні зони як механізм залучення ПІІ в Китай. *Науковий вісник Ужгородського національного університету.* 2020. Вип. 33 (1). С. 82–86. URL: http://www.visnyk-econom.uzhnu.uz.ua/archive/33_1_2020ua/17.pdf (дата звернення: 07.07.2024).

11. Мохова Ю. Л. Європейський досвід державного регулювання легкої промисловості. *Вчені записки Таврійського національного університету імені В. І. Вернадського. Серія: Державне управління.* 2018. Т. 29(68). № 6. С. 65–69. URL: [http://nbuv.gov.ua/UJRN/sntvupa_2018_29\(68\)_6_15](http://nbuv.gov.ua/UJRN/sntvupa_2018_29(68)_6_15) (дата звернення: 11.07.2024).

12. Україна: легка промисловість. URL: https://vue.gov.ua/%D0%A3%D0%BA%D1%80%D0%B0%D1%97%D0%BD%D0%B0:%D0%BB%D0%B5%D0%B3%D0%BA%D0%B0_%D0%BF%D1%80%D0%BE%D0%BC%D0%B8%D1%81%D0%BB%D0%BE%D0%B2%D1%96%D1%81%D1%82%D1%8C (дата звернення: 14.07.2024).

13. Мельник М. І., Яремчук Р. Є. Просторові тенденції та особливості соціально-економічного розвитку міст і сільських територій регіону. *Соціально-економічні проблеми сучасного періоду України*. 2019. Вип. 4. С. 32–40. URL: http://nbuv.gov.ua/UJRN/sepspu_2019_4_8 (дата звернення: 08.07.2024).

14. Притула Х. М., Максименко А. О. Сучасні тенденції та виклики розвитку легкої промисловості прикордонних регіонів України: результати експертного опитування (науково-аналітична записка). Львів, 2020. 27 с. URL: <https://ird.gov.ua/irdp/e20200404.pdf> (дата звернення: 16.07.2024).

15. Ханін С. Г. Проблеми економічного розвитку регіонів, що зумовлюють необхідність модернізації регіональної економіки. *Економіка та держава*. 2020. № 4. С. 232–235. DOI: 10.32702/2306-6806.2020.4.232

16. Заблудська І. В., Тяжкороб І. В., Плетньов М. В. Тенденційність розвитку просторових форм організації економіки регіону. *Ефективна економіка*. 2017. № 9. URL: [доступу: http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_9_8](http://nbuv.gov.ua/UJRN/efek_2017_9_8) (дата звернення: 15.07.2024).

17. Riznyk D. Priorities and Mechanisms for Enhancing Ukraine's Investment Strategy in the Post-War Reconstruction Period. *Economics & Education*. 2023. Vol. 8. № 4. P. 49–53. DOI: <https://doi.org/10.30525/2500-946x/2023-4-8>

18. Перегуда Ю. Експорт та імпорт аграрної продукції в умовах глобального регулювання та міжнародної торгівлі. *Економіка та суспільство*. 2023. № 54. DOI: <https://doi.org/10.32782/2524-0072/2023-54-92>

19. Rasulov, R. Automation of Direct Sales Processes as a Driver of Economic Efficiency in the Restaurant Industry: A Descriptive Study. *Futurity of Social Sciences*. 2023. 1(3), 79–94. <https://doi.org/10.57125/FS.2023.09.20.06>